

Jan Neruda – Povídky malostranské

Literární žánr:

povídka

Téma:

přiblížení života v Praze na Malé straně v 19. století
vztahy mezi lidmi, kteří tam žili

Postavy:**1) pan Ryšánek**

obchodník s kanafasem
starší než pan Schlegl asi o 10 let

2) pan Schlegl

obchodník se železným zbožím
vzal si ženu, kterou miloval pan Ryšánek

3) pan Vojtíšek

poctivý žebrák na Malé straně
všichni ho měli rádi a dávali mu jídlo i peníze do té doby, než ho pomluvila baba Miliónová

4) baba Miliónová

žebračka, která žebrale u kostela
chtěla si vzít pana Vojtíška, který ji nechtěl

5) paní Ruska**6) doktor Heribert****7) pan Rybář****8) pan Vorel****Prostředí:**

Malá strana v 19. Století

Děj:**1) Pan Ryšánek a pan Schlegl**

Příběh se odehrává se v hostinci U Štajniců, kde se odedávna schází společnost vyšších úředníků a každý zde má své místo. U jedné lavice proti sobě sedávali pan Ryšánek a pan Schlegl. Nikdy na sebe ale nepromluvili, nepodívali se stejným směrem. Nenáviděli se, protože dříve byli soky v lásce. Jednoho dne ale prodavač železného zboží – pan Schlegl onemocněl. Když zase po dlouhé době přišel ke Štajnicům, shledal se opět s panem Ryšánkem – obchodníkem s kanafasem.

Překonali nenávist a zjistili, že nemá cenu se nenávidět.

2) Přivedla žebráka na mizinu

Příběh žebráka – pana Vojtíška, který dostával z přátelství od lidí peníze na jídlo. Nebyl ale jediný žebrák. Žebračka od kostela „baba Miliónová“ se do něj zamilovala, ale on ji nechtěl. Proto žebračka všem rozhlásila, že pan Vojtíšek je ve skutečnosti milionář, ale že mu to nestačí, tak chodí ještě žebrat. Od té doby mu nikdo nic nedal a pan Vojtíšek zanedlouho zemřel.

O měkkém srdci paní Rusky

Paní Ruska, vdova, se zúčastňovala všech pohřbů, které na Malé Straně byly. Vždy nebožtíka pomluvila, a proto nesměla na pohřby chodit. Proto se přestěhovala k bráně, kterou každý pohřeb musel projít.

Doktor Kazisvět

Doktor Kazisvět byla přezdívka pro lékaře Heriberta, který však své povolání nevykonával. Lidé jej pro jeho uzavřenost neměli rádi. Při jednom slavném pohřbu rady Schepelera sjela rakev z nosítek a Heribert poznal, že „mrtvý“ muž žije. Stal se tak sice slavným, ale to nic nezměnilo a Heribert byl doktor Kazisvět neboť zkazil radost dědiců a vdovy.

Hastrman

Pan Rybář patřil k nejváženějším občanům. Jeho oblíbené „moře“, které všem ukazoval, a zelený fráček mu vysloužily přezdívku Hastrman. Vyprávělo se, že vlastní velké bohatství – sbírku diamantů. Snad si to i myslel on sám, ale jeho kameny neměly žádnou cenu. Rodina ho měla však i přesto ráda.

Jak si pan Vorel nakouřil Pěnovku

Pan Vorel si otevřel krámk U Zeleného anděla. Lidé si však na nový obchůdek nechtěli zvyknout, a tak si pan Vorel krátil čas při čekání na zákazníky kouřením dýmky. Když přišla první zákaznice, bylo vše tak zakouřené, že se rozneslo, že vše z jeho krámu je vyuzené kouřem. Pan Vorel stále čekal a nakonec se ze zoufalství oběsil.

Kompozice:

Vypravěč: er-forma (sám Neruda)

Kompozice: chronologická

Členění textu: 14 povídek

Jazyk: prostý, lidový, nespisovný

Použity archaismy, kontakty se čtenářem, německá a latinská slova, krátké věty, pomlky, přímé řeči, formy dopisu, deníku, zápisníku.

Umělecké prostředky:

personifikace – ...Podobalo se, že jeho myšlenky nejsou v něm, že

jdou uctivě asi krok za ním...

metafora, metonymie, přirovnání – ...hlava jeho vypadala jako
několik jitric vypocujících sádlo...

ironie – ...Ze všech byla nejrozzumnější a nejkrásnější a
hospodářství nerozzuměla žádná jako ona...

Jan Neruda

Byl významný český básník a novinář, člen skupiny Májovců.

Pocházel z Malé Strany, z domu U Dvou slunců, kde prožil celý život. Jako novinář začal v Národních listech, později působil v časopisech Obrazy domova a Čas. Přispíval i do časopisu Květy a s V. Hálkem vydával časopis Lumír. Neruda je zakladatelem českého fejetonu. Jeho básnické dílo je plné skepse a pesimismu, jazyk je bohatý, používá archaismy, zastaralé gramatické tvary, často převrací slovosled, zdůraznění děje provádí opakováním výrazů, příslovce dává na konec věty, zkracuje tvary přídavných jmen. Nerudovo básnické dílo bylo pro svůj pesimismus nepochopeno a jeho kvality začaly být uznávány až zhruba dvacet let po jeho smrti.

Další díla:

Sbírky:

- Hřbitovní kvítí
- Písně kosmické
- Balady a romance

Próza:

- Arabesky
- Povídky malostranské

Literární směr:

- Májovci – 2. pol. 19 stol.
- – součást české realistické literatury, cíl: přiblížit se ke světové literatuře, vydán almanach Máj, líbila se jim nespoutanost, neomezenost, dokonalost básnického jazyka, proti historismu, lidovost, realismus (pravdivý obraz společnosti), Národní listy – nejprestižnější noviny

Další autoři:

Vítězslav Hálek

– básně:

Alfred

Pohádky z naší vesnice

Večerní písně

– próza:

Na vejminku

Muzikantská Liduška

Na statku a v chaloupce

Karolína Světlá

– vesnický román:

Kříž u potoka

Nemodlenec

Černý Petříček

Jakub Arbes

Newtonův mozek

Svatý Xaverius